



IPC Groene Ruimte lanceert nieuwe biodiversiteitsnorm tijdens Nationale Biodiversiteitsdag

Johan van Apeldoorn: 'De bewustwording is er. Nu is het tijd voor de volgende stap: we moeten aan de slag.'

Herstel van biodiversiteit vraagt om meer dan goede bedoelingen. Het vereist samenwerking, eenduidigheid en vooral: actie. Op de Nationale Biodiversiteitsdag van IPC Groene Ruimte, op 7 november in Arnhem, kwamen professionals uit het hele land samen om die volgende stap te verkennen. Van beleidsmakers tot beheerders, van ecologen tot hoveniers: iedereen zoekt naar het antwoord op dezelfde sleutelvraag: hoe maken we biodiversiteit concreet?

Auteur: Fleur Dil

'We weten inmiddels wel hoe het zit', zegt directeur Johan van Apeldoorn in zijn openingswoord. 'De bewustwording is er, ook bij gemeenten en bedrijven. Nu is het tijd voor de volgende stap: we moeten aan de slag.' Die urgentie vormde de rode draad van de dag. Hidde Hofhuis van Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel trapte af met een helder betoog over Basiskwaliteit Natuur, een set randvoorwaarden die nodig zijn om natuurherstel een stevige bodem te geven. Zijn boodschap: niet langer sturen op soorten, maar op de omstandigheden die biodiversiteit mogelijk maken.

'We kunnen niet precies voorspellen welke soorten terugkomen', zegt Hofhuis. 'Maar we kunnen wel zorgen dat de condities kloppen. Dat er water is, een gezonde bodem, boomkroonvolume, rust en ruimte. Daar begint het.' Volgens Hofhuis is dat een fundamentele verschuiving. Jarenlang werd beleid afgemeten aan de terugkeer van een grutto of oranjetipje, met het risico dat de natuur werd gereduceerd tot een lijstje doelen. 'Laat ons niet langer afgerekend worden op die ene soort', zo luidt zijn pleidooi. 'Als we de basis op orde hebben, volgt de biodiversiteit vanzelf.'

Hidde Hofhuis: 'Laat ons niet langer afgerekend worden op die ene soort. Als we de basis op orde hebben, volgt de biodiversiteit vanzelf.'

BELEID & JURIDISCH



Rob Borst 'Het kapitaal zit in de bodem. Waar de bodem op gang komt, ontstaat vanzelf biodiversiteit'

'We kunnen niet precies voorspellen welke soorten terugkomen. Maar we kunnen wél zorgen dat de condities kloppen'

Van visie naar uitvoering

Het concept van Basiskwaliteit Natuur is inmiddels geen papieren werkelijkheid meer. Meer dan veertig gemeenten werken ermee, verspreid over het land. In twaalf provincies lopen pilots die moeten uitwijzen hoe het model zich vertaalt naar beleid en uitvoering. Waterschappen blijken voorlopers: zij sturen al jaren op waterkwaliteit en abiotische condities.

'Waterschappen laten zien dat sturen op randvoorwaarden wérkt', aldus Hofhuis. 'Maar het vraagt ook lef. Je moet accepteren dat de natuur onvoorspelbaar is. Dat maakt het juist spannend.'

In de zaal klonken instemmende reacties, maar ook kritische geluiden. 'Beleid op basis van alleen randvoorwaarden is te vaag', merkte een deelnemer op. 'Je hebt gebiedskennis nodig, en een visie van de gemeente. Anders loop je achter de feiten aan.' Een ander voegde toe: 'Natuur kun je niet sturen, hooguit beïnvloeden.'

Vooral beginnen

Die wisselwerking tussen beleid en praktijk was precies waar de dag om draaide. Hofhuis sloot zijn verhaal af met een oproep om vooral te beginnen. 'We hoeven niet overal te monitoren

voordat we iets doen. Er ligt genoeg laaghangend fruit. Haal die tegels eruit, verbeter de bodem, ga gewoon aan de slag.'

Na de plenaire aftrap verspreidde de groep zich over verschillende deelsessies. In een kleinere setting doken de deelnemers dieper in thema's als natuurinclusieve stedenbouw, bodemkwaliteit, beheerstrategieën en de rol van gemeenten in biodiversiteitsherstel.

De praktijk in Arnhem: loslaten waar het kan

Zelf schoof ik aan bij Rob Borst, senior adviseur en beheerder bossen en parken van de gemeente Arnhem. Zijn lezing was een levendige mix van ervaring, visie en nuchter vakmanschap. 'Mijn baan is eigenlijk heel makkelijk', zo begon hij zijn betoog. 'Als je niets doet, ontstaat er vanzelf bos. De kunst is om soms vooral níét in te grijpen.'

In Arnhem staat natuurvolgend beheer centraal: niet sturen, maar volgen wat de natuur zelf wil doen. 'Elke dag vechten we tegen de natuur, maar eigenlijk moet je vooral loslaten. Dat is goedkoop, effectief en goed voor het water en de biodiversiteit.' Ook in het boombeheer kiest de gemeente voor die benadering. 'We zijn afgestapt van risicogestuurd beheer

volgens de VTA-methodiek. Die biedt in feite schijnveiligheid. Echte veiligheid kun je nooit garanderen.'

Toch betekent natuurvolgend beheer niet dat je alles aan het toeval overlaat. 'Soms móét je ingrijpen', zegt Borst. 'Bijvoorbeeld als de waterhuishouding in het geding is, of als oude keuzes niet goed uitpakken. Zo halen we in Arnhem lanen met Amerikaanse eik gefaseerd weg. Die soort draagt nauwelijks bij aan de biodiversiteit en verspreidt zich te snel. Dat is geen sturen, dat is maatregelen nemen om condities te creëren waaronder de natuur weer aan de slag kan.'

Groeiplaats als fundament

Een ander speerpunt van de gemeente is groeiplaatsverbetering. De bodem is leidend, benadrukt Borst. 'Daar zit het kapitaal. Waar de bodem op gang komt, ontstaat vanzelf biodiversiteit. Breng organische stof aan in of op de bovengrond, verbeter het waterbergend vermogen en binnen drie jaar onderhoudt het systeem zichzelf.'

De resultaten zijn zichtbaar. Arnhem experimenteert met radicale vergroening van versteende wijken waar sociale problematiek en hittestress hand in hand gingen. 'Door flink te vergroenen, ook met vaste planten, hebben we niet alleen het straatbeeld veranderd, maar ook de sfeer in de wijk', vertelt Borst.

Zijn benadering vraagt soms om een mentale omslag. Zo besloot Arnhem te stoppen met maaien onder bomen. 'Dat gaf eerst commotie, vooral van collega's, maar bewoners reageerden opgelucht: eindelijk! Het is beter voor de bomen en je voorkomt schade. Het uitgangspunt is nu: we maaien niet onder bomen, tenzij.'

Natuur vraagt om maatwerk

Wat de verhalen van Hofhuis en Borst verbindt, is hun pleidooi voor maatwerk. Of het nu gaat om beleid of beheer: er is niet één recept. Elke gemeente, elk landschap en elk project vraagt om eigen keuzes – zolang de basis maar klopt. 'We kunnen natuur niet sturen', zegt Borst tot besluit. 'Maar we kunnen wél zorgen dat de condities goed zijn. De rest doet de natuur zelf.'



BE SOCIAL
Scan, lees & deel!